

Преслава Кирова

Горска душа

– Мано, къде е жена ми – Боляринът Момчил ядно хлопна вратата.

Дребната женица вдигна поглед от плетивото:

– Не зная... Аз тука все покрай детето... А болярката... май хляб отиде да меси. – Тревожно мачкаше плетката с ръце.

– Какъв хляб!? Къщата празна, няма никой... – Момчил се беше ядосал не на шега. За кой ли път изчезваше жена му, без думичка да каже, без да се обади къде отива.

Май не напразно го предупреждаваха хората още преди три години, кога я видя за пръв път в гората и я прибра при себе си.

„Остави я – думаха те – горско чедо е тя, не е за невяста.“

Но той не ги слушаше, по очите ѝ се беше прехласнал, че имаше Горуна очи с цвета и мекотата на горски мъх. И не говореше като другите моми, не празнословеше и не одумваше, а усмивката ѝ бе като падащ лист – отрони се за миг и сетне лицето ѝ пак потъваше в покой.

Знаеше Момчил, че Горуна го обича, неговото сърце също тръпнеше по нея, затуй се ожениха и заживяха в Момчиловата къща. Неговите родители бяха умрели преди година от болест и сега в къщата бяха само те и Мана – бедна женица, която помагаше в домакинството.

Горуна не обичаше да бъде сред хора и почти не продумваше, кога то се случеше да срещне някой. Но пък с животните и растенията можеше да се занимава по цял ден: излъчваше към живинките притегателна сила и де що животни имаше, всички се привързваха към нея, дори най-вироглавите и злонравни. А цвете да засееше... – цяла поляна поникваше, всяка фиданка се хвашаше, докоснеше ли растение то сякаш от нищото получаваше енергия и избуяваше в пищни форми и цветове...

Хората викаха Горуна да им укротява я разбеснял се кон, я крава, да засажда овошки, градините им да реди. А тя го вършеше с радост и не отказваше на никой. Откакто заживя в Момчиловата къща, наоколо заприлича на райска земя.

Но се намираха зли езици да приказват, че била магьосница, затуй вършела чудеса, че Момчил с магии оплела, ама сетне ще вземе душата му в ада.

Глух оставаше Момчил за тези сплетни, всички добри люде тачеха Горуна, даже дядо Вилиради, знахарят, я обичаше. Ала от известно време нещо мъчеше болярина и не му даваше покой. Вече три години бяха женени, и рожба си имаха – Ясен, а Горуна всеки ден по залез изчезваше и не казваше ни къде е ходила, ни защо. Какви ли не лошотии наговориха хората, Момчил все не искаше да им повярва, но и неговото сърце взе да се съмнява – къде ходи жена му по залез, че не се обажда?

– Мано, прибирай детето и дай нещо да хапнем, че кое време стана. А болярката като дойде, право при мен я прати, не забравяй. – Момчил бе решен да сложи край на тази тайнственост. Качи се в собата, цяла вечер поглеждаше през прозореца, но и сега не дочака жена си, умората го надви...

На другия ден, преди да тръгне с хората си, Момчил извика жена си:

– Три години вече откак всеки ден ходиш нейде по залез, искам да туря край на това... Трябва да ми кажеш сега къде се губиш всеки ден, инак ще те заключа, защото не зная добро ли вършиш или зло, когато те няма. Тежи ми това нещо на душата и спокоен сън нямам, откакто е това съмнение в мен. Кажи ми, Горуно, къде ходиш всичкото това време?

Пребледня лицето на Горуна, тя закри очи и продума:

– Не мога, Момчиле, да ти кажа. Ако можех да съм го сторила. Обичам те и нищо нередно не върша... Вярвай ми...

– Добре тогаз, аз тръгвам, а ти ще останеш в стаята – изрече боляринът със студен глас и тръгна към вратата.

Горуна се втурна подире му:

– Моля те, Момчиле, не ме затваряй! Не трябва да ме затваряш, Момчиле... – от очите и се лееха сълзи и пареха ръката му.

Сви се сърцето на Момчил, мъчно му беше да гледа жена си така, раздвоение го обзе... Той хладно прегърна Горуна и като погледна насълзените ѝ очи се сети за момченцето си – същият поглед имаше.

– И аз те обичам... Затова искам да зная.

Сведе очи жена му и млчешком се отдръпна. Ясните ѝ очи бяха помръкнали.

Момчил излезе и заключи врата след себе си.

Когато вечерта се връщаше към къщи, гората му се стори странно притихнала – не се чуваше шумоленето на листата, не се обаждаха в тревата щурци, сякаш всичко бе заспало смъртен сън. Когато мина през портата, бързо слезе от коня и викна:

– Мано, Горуна тук ли е. Говорили с нея? Дали...

– Не, болярино, цял ден не е продумала. Колко пъти ходих горе, нищо не се чува от стаята, сякаш никой няма – припряно отвърна Мана като бършеше набрашнените си ръце в престилката.

„Дали пак е изчезнала? – мислеше си Момчил. – Мигар стените не могат да я спрат?“ А на глас рече:

Добре, донеси горе яденето, днес там ще вечеряме.

Качи се Момчил на чардака, извади ключа и полека отключи вратата – отвътре не се чу нищо. Натисна бравата и влезе.

Това, което видя, накара сърцето му за миг да спре, гласът и дъхът му заседнаха в гърлото и огнен обръч стегна главата му...

На миндера в стаята лежеше жена му – тялото и кожата ѝ приличаха на изсъхнало дърво, очите ѝ бездънни, сухи кладенци – тъмни и ужасни, косата ѝ като изсъхнала, попарена трева. Едва я позна, с голямо усилие – повече на сърцето, отколкото на очите.

Всичката пръст от саксиите бе изсипана на купчина и цветята засега ти направо в нея. Едната ръка на Горуна бе заровена в пръстта до китката и само тя изглеждаше бяла и мека, човешка както преди. Стоеше Момчил вкаменен, нито можеше нещо да направи, нито да продума. После краката му омекнаха и той коленичи на пода.

А Горуна – или това същество, в което се беше превърнала – лежеше като мъртва, с отворени, празни очи.

Уплаши се Момчил за жена си. Стана с мъка, приближи се и понежи да целуне все още бялата ръка. Издърпа я от пръстта и с ужас видя, че пръстите ги нямаше, а вместо тях множество израстъци като коренчета се виеха от китката... Пусна я стъписан..., а коренчетата сами се впиха в пръстта. Отстъпи боляринът назад и излезе от стаята, постоя малко на чардака – беше толкоз объркан, че не му идеше на ум, какво да прави. После го сепнаха стъпки – Мана се качваше с яденето. Спря я на стълбите и рече:

– Остави сега храната, Мано. Върви викай знахари и баячки, болярката е болна, лоша болест я е повалила.

Взе Мана главня да ѝ свети и тръгна по къщите. Две баячки имаше и билкар, съгласиха се и тръгнаха с нея. Знахарят Вилиради го нямаше, тъмна беше къщата му.

Отвори им Момчил собата и спряха хората смаяни, а Мана като видя болярката, хвана се за гърдите и падна в несвяст. Докато старците се чудеха какво да сторят, Момчил я свести и я прати да стои при детето.

Цяла нощ баяха бабите и билкарят правеше разни отвари и мехлеми – нищо не помогна.

Заранта някой захлопа по външната врата. Момчил, който бе задрямал на чардака, се пробуди и послуша. Пак се потропа, този път силно, чува се сърдити гласове. Боляринът стана и слезе да отвори. Хора от селото бяха. Един висок сух мъж излезе напред и подхвана:

– Чухме, болярно, за жена ти и идваме да ти кажем да я махнеш.

Лоши работи стават наоколо от снощи – обърна се към останалите и те одобрително закимаха с глави. – Зверовете излизат на глутници от гората, добитъка не можем да изведем на паша, че и на хора налитат. Елени, глигани и друга твар нападнаха градините и посевите ни. Гората цялата почерняла, здраво листо няма. Изворите пресъхнаха и вместо поляни – само камънак. Огледай се! Виж! Това само за една нощ е станало, пък какво ще е след туй не смеем и да мислим...Горуна е виновна, магии прави, та да ни подчини на злата си воля...Махни я от тук! Инак ние ще го сторим!

Пак закрепяха нещо хората. Момчил стоеше и ги гледаше намръщен. В това време от къщата излязоха лечителите и рекоха:

– Не можем нищо да сторим – сведе глава билкарят.

– Не сме виждали такова нещо – заговориха една през друга бабите. – Дяволска работа е това! – Отиваме си, а ти Момчиле, най-добре се отърви от туй изчадие, че и ние да не патим...

– Чу какво казаха лечителите, болярино! Махни я! Да не го сторим ние със сила... – обади се пак високият мъж.

Някое време Момчил ги гледаше мълчаливо, сетне рече:

– Дайте ми срок до утре. А сега си вървете, аз ще направя каквото е нужно.

И хлопна вратата. Хората недоволно заудряха по портата, но сетне виковете постепенно затихнаха и всички се разотидоха.

Момчил погледна повехналата градина, после седна на стълбите. Нима хората са прави, нима Горуна наистина...Не, не, не можеше да е вярно. Ала щом умира гората защо и тя вехне също като нея? А може това да е истинския ѝ образ? Ами ръката с корените?...

Тъкмо в тоя миг пак се похлопа на вратата. Момчил помисли, че хората са се върнали, но отвън не се чуваше глъчка. Отдъхна си, нямаше сили отново да слуша упреците им. На вратата беше застанал дребен, жилив старец с дървена тояжка в ръка – Вилиради знахарят!

Момчил се зарадва, целуна ръка на стареца и продума:

– Дядо Вилради, аз тъкмо си мислех... и исках да дойда при теб.

– Знам, синко, знам. Голямо изпитане ти е дошло на главата, но не се тревожи всичко ще се оправи. Само трябва да намериш сили в себе си. И знай – ти загуби завинаги жена си и сам си причината за това.

– Но аз...

– Да, да така е. Я да поседнем, да ти разкажа всичко.

Момчил свали две пънчета от купчината с дървета до дуvara и приседнаха.

– Та, така...Причината за всичките ни беди се крие в самите нас – започна стареца – в безсилието да овладеем натрапчивите си желания и мисли. Слушай сега... по-младите не знаете, а пък старите са забравили, че не само на хората е дадена душа. И според душата си всяко нещо е намерило мястото си в този свят. Ако му я отнемеш то бавно умира...Та искам да ти кажа, че гората също има душа...Да, да...Сила, която й вдъхва живот, енергия, която я прави това което е. Може да приема различни форми, ала най-често е жена, девойка. Понякога...Случвало се е и преди, може да се влюби в човек и даже да роди дете, но без гората не може. И гората без нея... Трябва да има допир между тях, да черпят живот и сила една от друга, иначе равновесието ще се наруши и ще загинат и двете. Душите могат да съществуват сред хората, но никой не бива да узнава същността им, не зная защо е така...Ако ли пък това стане, трябва да се завърнат в гората завинаги и да изчезне видимият им образ от хорските очи...Разбираш ли за какво говоря, Момчиле?

Момчил вдигна очи към собата:

– Нима Горуна...

– Да, тя е душата на нашата гора, ала ти поиска да узнаеш тайната ѝ, затова се поболяха и тя, и гората. Чуй ме добре какво трябва да сториш...Ще качиш жена си на каруцата и ще я закараш в гората, там дето е Вълчия извор има голям дъб, ще изкопаеш дупка и ще я положиш в нея. След това ще я заровиш, само главата и ръцете ѝ да се виждат. И ще излееш отгоре стомната вода, която съм оставил до дъба. Сетне трябва да си тръгнеш. Така ще спасиш и двете.

Вилиради пое към портата, а младият болярин дълго гледа след него...

На сутринта стори всичко, както му бе казал стареца.

Когато пръстта пое водата, очите на Горуна се оживиха и тя тъжно се усмихна, после образа ѝ започна да избледнява и постепенно изчезна. Там дето беше ямата, земята сякаш не беше докосвана – мека, зелена трева покри поляната, птички се обадиха в клоните на дъба и Вълчия извор забълбука отново.

Момчил пое дълбоко свежият, горски въздух и усети нещо познато и неопределимо. Усети, че Горуна не е изчезнала, а е във всеки лист, горска живинка и поточе. Разпръсната в хиляди звуци, миризми и усещания тя го галеше с нежния си поглед...

Момчил скочи в каруцата и подкара коня към дома. Бързаше да прегърне сина си преди да тръгне с хората си по работа.

КРАЙ

© 1998 Преслава Кирова

Публикация: сп. Върколак, 1998 г.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8728>]